

впровадження проектів державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я. – Київ: МОЗ, 2018. – 72с.

Відповідальність провізора по роботі з комбінованими кодеїновмісними лікарськими препаратами в Україні

*Лебедин А. М., к.ф.н., асистент кафедри організації та економіки фармації
Національного фармацевтичного університету,
alla_leb7@ukr.net*

Україна є одним із лідерів за темпами розповсюдження наркоманії серед населення в Європі. В Україні на обліку в Міністерстві внутрішніх справ (МВС) перебуває близько 150 тисяч наркоманів. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) і United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS) в Україні споживають наркотичні лікарські засоби (ЛЗ) 1–1,5 млн. чол. (ін'єкційних наркоманів – більш 425 тис., тяжкі наркотики споживають 550 тис. чол.) щороку кількість споживачів зростає на 8-10%. Згідно даних щороку від наркоманії і пов'язаних з нею хвороб (ВІЧ/СПІД, вірусні гепатити, онкозахворювання, туберкульоз) помирає до 120 тис. чол [1].

Наркозалежність – це хронічне, прогресуюче, смертельне захворювання, викликане внаслідок вживання наркотичних засобів. Наркоспоживач в стані наркотичного заціпеніння не здатний проявити свою волю, він перебуває ніби в безпорадному стані. Проявами наркозалежності є психічна і фізична залежність від цих речовин, а також розвиток абстиненції, внаслідок припинення їх прийому.

Полінаркоманія – хворобливий потяг до навмисного комбінованого вживання двох чи більше різних наркотиків, внаслідок чого посилюється ефект їх дії або послаблюється побічна дія [2].

Статистичні дані за останні десятиліття вказують на те, що сучасна наркоманія активно переходить в статус аптечної, витіснивши при цьому ін'єкційну наркоманію. Досить гострою проблемою в Україні є вживання комбінованих кодеїновмісних лікарських засобів (ЛЗ). На думку фахівців, кодеїн є легальним смертельним наркотиком, який за характером дії та хімічною будовою близький до морфіну. На сьогоднішній день серед препаратів аптечного асортименту найчастіше зустрічаються комбіновані кодеїновмісні знеболювальні: «Пенталгін ФС», «Седалгін НЕО», «Кафетин», «Солпадеїн», та ін. Широко розповсюдженими також є комбіновані кодеїновмісні препарати від кашлю: Кодеїн, Кодеїн фосфат, Коделак, Кодтерпін.

У Наказі Міністерства охорони здоров'я України (МОЗ) «Про затвердження Правил виписування рецептів на лікарські засоби і виробу медичного призначення, Порядку відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів, Інструкції про порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків» від 19.07.2005 р. №360 закріплені два основних правила відпуску, залежно від кількості наркотичних речовин: а) для наркотичних засобів у чистому вигляді (Таблиця II Переліку) забороняється виписувати в одному рецепті «Кодеїн (кодеїну фосфат) таблетки» у більшій кількості, ніж 2,1 г на один рецепт (п. 1.22 наказу); б) для наркотичних комбінованих лікарських засобів (Таблиця III

Переліку) гранично допустима для відпуску кількість кодеїну становить 0,2 г на один рецепт (п. 1.22.2 наказу).

За даними аналітичної компанії Support in Market Development(SMD), у 2015 році продаж кодеїновмісних засобів у українських аптеках склав 14 172 033 упаковок. За результатами першого кварталу 2016 року, у грошах кодеїновмісні засоби знаходяться на першому місці по відпуску в Харківській області та на другому – у Запорізькій (відповідно до інформації компанії «Proxima Research»). Група препаратів даного типу постійно зростає, більшість із них продається в аптеках без рецепта [1, 3].

У разі порушення порядку продажу ЛЗ, які містять наркотичні засоби і психотропні речовини провізор несе адміністративно-кримінальну відповідальність.Адміністративні порушення порядку відпуску наркотичних засобів(НЗ) висвітлені у ст. 42«Продаж лікарських засобів без рецепта у заборонених законодавством випадках» і ст. 44«Незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах»Кримінального кодексу України (ККУ). За порушення порядку відпуску ЛЗ працівникам аптек загрожує кримінальна відповідальність, яка передбачена частиною 1 ст. 320 КК України (порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів).

Аналіз судових вироків за період з 2009 року по 2017 рік включно щодо працівників аптек, яких було визнано винними у вчиненні злочину передбаченого ст. 320 КК України, показує, що в переважній більшості випадків такі особи фактично відмовлялися від доведення своєї невинуватості. Лише в 4 випадках з 80 вироків (це складає 5%) обвинувачені не визнавали себе винними у вчиненні злочинів, намагаючись доводити свою невинуватість, у тому числі й шляхом обґрунтування відсутності в таких діях складу злочину, передбаченого ст. 320 КК України. У деяких справах було призначено мінімально можливе покарання у вигляді штрафу в розмірі 850 грн. (50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян), вирокі в апеляційній інстанції не оскаржувалися.

Серед областей за показниками злочинності лідирують: Дніпропетровська (4420), Донецька (3566), Запорізька (2424), Харківська (2160) та Київська (1994). Найменший показник наркозлочинів склала у: Чернівецькій (345), Тернопільській (394) та Закарпатській (457) областях [3].

Використана література:

1. Головня І. І. Контроль над обігом наркотиків на міжнародній арені / І. І. Головня, В. М. Вовк, А. П. Калініченко, А. В. Ляшук та ін. // Основні напрями та проблеми протидії наркоманії – Нац. Акад. внутр. справ, 2017. – 122 с.

2. Лужецька Н. А. Причини виникнення наркоманії та механізми її поширення: державно-управлінський аспект. 2015. – Вип. 17. – С. – 119–134

3. Якимова С. В. Детермінація злочинності у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсори // Якимова С. В. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. – 2014. – №782. – С. 193–198.